

УДК 339.982

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ЗІ СВІТОВИМ РИНКОМ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

О. І. Герасимук

студентка 3 курсу, група МЕ-31, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент А. Й. Жемба

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

В статті розглянуто особливості розвитку світового ринку телекомунікаційних послуг, а саме: досліджено телекомунікаційний ринок України, в тому числі динаміку доходів від телекомунікаційних послуг. Визначено пріоритетні сегменти ринку телекомунікацій України, виділено основні тенденції розвитку та проблеми телекомунікаційних мереж. Ключові слова: світовий ринок телекомунікаційних послуг, стратегічні пріоритети, транснаціональна корпорація, інформаційні технології.

В статье рассмотрены особенности развития мирового рынка телекоммуникационных услуг, а именно: исследовано телекоммуникационный рынок Украины, в том числе динамику доходов от телекоммуникационных услуг. Определены приоритетные сегменты рынка телекоммуникаций Украины, выделены основные тенденции развития и проблемы телекоммуникационных сетей.

Ключевые слова: мировой рынок телекоммуникационных услуг, стратегические приоритеты, транснациональная корпорация, информационные технологии.

The article describes the features of the development of the world market of telecommunication services, namely: the telecommunications market of Ukraine has been studied, including the dynamics of revenues from telecommunications services. The priority segments of the telecommunications market of Ukraine are identified, the main development trends and problems of telecommunication networks are highlighted.

Keywords: global telecommunications services market, strategic priorities, transnational corporation, information technology.

Світовий ринок телекомунікаційних послуг (ТКП), який у вартісному визначенні становить близько 2,5% глобального ВВП, вже десятиріччя поспіль посилює свій вплив на світове виробництво, інвестиції та зайнятість. Завдяки високотехнологічній складовій він є драйвером активізації науково-технологічного оновлення в усіх секторах світової економіки, сприяє диверсифікації пропозиції та попиту на телекомунікаційні послуги на ринках B2B та B2C на глобальному та регіональному рівнях, інтенсифікує транскордонні інформаційні зв'язки, економічні, культурні та політичні комунікації. Вирішальний внесок у розширення ареалу середовища сервісної складової світового виробництва та споживання телекомунікаційних послуг здійснюють транснаціональні корпорації (ТНК) завдяки своєму надпотужному науково-технічному, управлінському та фінансовому потенціалу. Ці процеси є вкрай актуальними для вітчизняного ринку ТКП насамперед щодо євроінтеграційних пріоритетів і прагнень України, а також її включення до глобального телекомунікаційного простору.

Важливе значення у висвітленні проблематики розвитку світових ринків послуг, зокрема телекомунікаційних, мають праці зарубіжних і вітчизняних науковців:

Дж. Боддевіна, Е. Грехема, А. Деадорфа, М. Костецькі, С. Кіндлебергера, Ф. Ларрена, Дж. Россітера, Л. Антонюка, В. Білошапки, В. Будкіна, І. Бураковського, Б. Данилишина, Р. Заблоцької, Б. Кваснюка, Л. Крючкова, Ю. Мельника, Т. Мельник, Р. Мердика, Ю. Пасічника, О. Плотнікова, А. Поручника, А. Сіденка, Н. Резнікової, В. Чалої та ін.

Окремим аспектам галузевих особливостей транснаціоналізації приділяли увагу такі науковці, як Дж-Д. Браун, І. Булах, В. Гранатуров, Д. Джерадін, К. Коеніг, Д. Лафф, Д. Лук'яненко, А. Ньюман, В. Онищенко, К. Хаксвевер, К. Чанг, та ін.

Метою статті є визначення впливу транснаціоналізації світового ринку телекомунікаційних послуг на національний ринок, а також обґрунтування рекомендацій щодо використання переваг від залучення України до глобального телекомунікаційного ринку.

Згідно з даними **Global Tech Market Outlook** у 2016 році відбулося зростання світового ринку телекомунікацій на 4,5%. Найбільший розвиток телекомунікацій на сьогоднішній день спостерігається у США. Темпи росту телекомунікаційного ринку у 2017 році були на рівні 5,1%. За прогнозами аналітиків цей показник у кінці 2018 року сягне 5,9%. Індивідуальні темпи зростання використання телекомунікацій спостерігаються по всій карті світу. Індія, Мексика, Швеція, Китай, Польща, Ізраїль на кінець 2017 року вже мали зростання ринку телекомунікацій на 6%, у той час, як в Канаді, Австралії, Південній Кореї і більшості інших європейських країн цей показник зростає набагато повільніше. За даними аналітиків у 2017 році лідерами на цьому ринку стали країни Латинської Америки та Східної Європи. Щодо таких країн, як Японія, Бразилія та Південна Африка, то тут ринок телекомунікацій майже не розвивається або знаходиться на сталому рівні [2].

Впродовж останнього десятиліття спостерігається глобальне зростання доходів на ринку телекомунікацій не лише в світі, а й в Україні. Цей факт свідчить про вагомість розвитку сфери телекомунікаційних послуг (рис. 1).

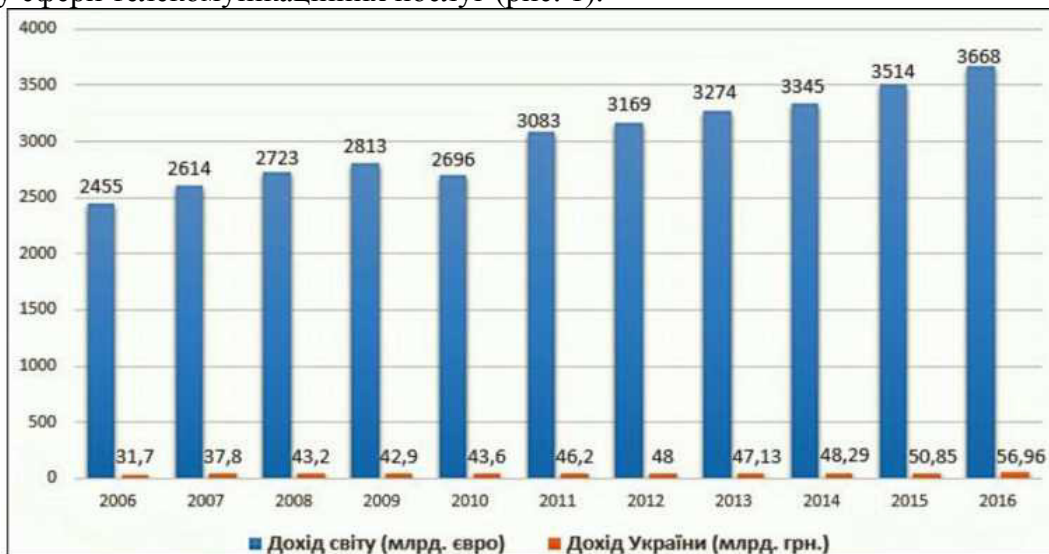

Рис. 1. Динаміка доходів ринку телекомунікацій в світі та Україні за 2006–2016 роки [3]

Як видно з рис. 1, за останнє десятиріччя світовий дохід від ринку телекомунікацій зростає поступово. Порівняно з 2006 роком у 2016 цей показник зріс на 1213 млрд євро або 1,79 рази. Аналізуючи доходи телекомунікаційного ринку України необхідно відзначити, що в 2016 році доходи від надання послуг телекомунікації склали 56,96 млрд грн, що на 25,26 млрд грн більше, ніж у 2006 році, тобто майже на половину [1]. Це свідчить про стрімкий ріст значущості ринку телекомунікаційних послуг не лише в світі, а й в Україні.

Головними сегментами ринку телекомунікацій є мобільний зв'язок, Інтернет-

комунікації, фіксований телефонний зв'язок та провідні канали Інтернет-комунікацій. Аналіз тенденцій світового ринку ТКП дозволяє зробити висновок, що провідним сегментом, який швидко розвивається є мобільний зв'язок (рис. 2).

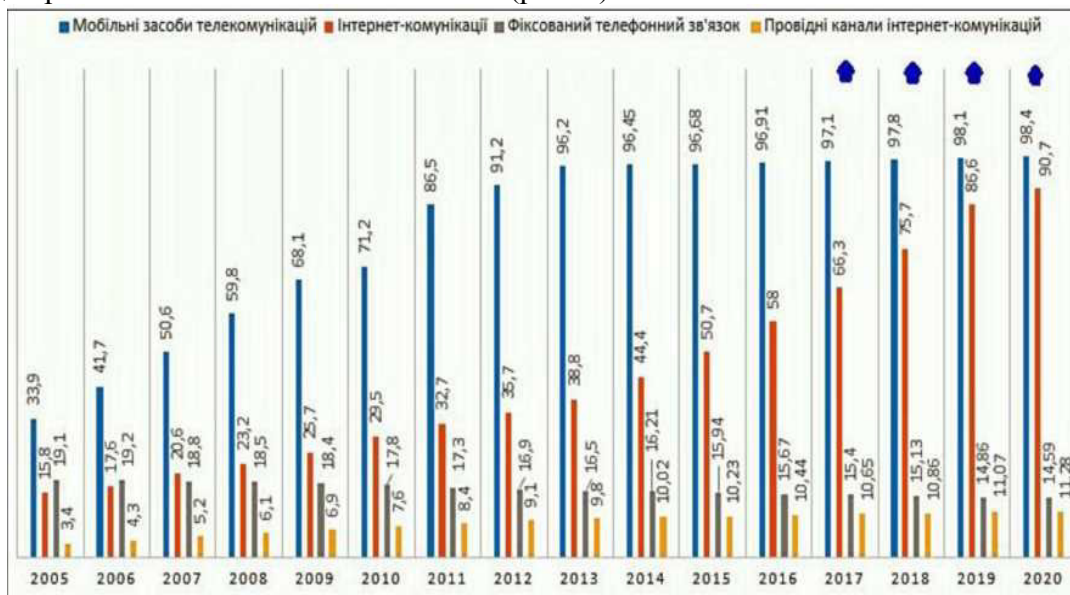

Рис. 2. Статистика та прогноз використання телекомунікацій у світі у розрахунку на 100 жителів [3]

Дослідницька компанія Gartner заявила, що світові витрати на телекомунікації у 2016 році склали \$ 3,5 трлн, при чому \$ 1,45 трлн спрямовано саме на послуги зв'язку. За прогнозами цей показник збільшиться у 2019 році до \$ 3,9 трлн [4, С. 33].

Головними сегментами ринку з надання послуг телекомунікації в Україні був і залишається телефонний фіксований зв'язок, мобільний зв'язок та доступ до мережі Інтернет, загальна частка котрих у спільних доходах від забезпечення ТКП за 2017 рік склала 80,3% [3].

Згідно рейтингу Forbes, до списку 200 найбільших компаній України увійшли 4 компанії, що надають телекомунікаційні послуги: ПРАТ «Київстар», ПРАТ «МТС Україна» («Vodafone»), ПРАТ «Укртелеком» та ПРАТ «Астеліт» («Lifecell») [2, С. 31]. Лідером надання послуг телекомунікації був і залишається «Київстар». Хоча прибуток цієї компанії порівняно з 2012 роком у 2017 впав на 1188 млн грн, вона продовжує лідирувати завдяки великій частині ринку, яку обслуговує. Не втрачає свої позиції на ринку і «МТС-Україна» («Vodafone»), найбільший прибуток компанія отримала завдяки впровадженню нових і дуже вигідних для абонентів тарифних планів. Що стосується «Укртелеком», то найбільший прибуток ця телекомунікаційна компанія отримала у 2015 році у розмірі 444,42 млн грн внаслідок уведення на ринок телекомунікацій України безпроводного Інтернету за досить вигідних для споживачів умов. З 2012 по 2015 роки «Астеліт» отримувала збитки від своєї діяльності. Проте, після того, як компанія змінила не тільки свою назву на «Lifecell», а й формат надання своїх послуг, прибутки компанії у 2017 році склали 928,3 млн грн.

Таким чином, в Україні основними тенденціями розвитку ринку телекомунікацій є [5]:

- запровадження телекомунікаційних мереж мобільного зв'язку третього покоління (4G) переважно на всій території України;
- збільшення кількості споживачів безпроводного доступу до мережі Інтернет;
- суттєве збільшення користувачів послуг міжмашинної взаємодії, що застосовують у сферах банківської діяльності, промисловості, охороні, сільському господарстві тощо;
- впровадження операторами телекомунікаційного зв'язку різних пакетів послуг та тарифних планів із об'єднанням послуг голосової телефонії, доступу до всесвітньої мережі Інтернет та телебачення.

Не дивлячись на загальну позитивну тенденцію розвитку ринку ТКП, на даний момент на території України існують певні проблеми розвитку телекомунікаційних мереж [1, С. 52]:

- мають місце організаційні та технологічні проблеми функціонування мереж телекомунікацій на тимчасово окупованих територіях та на території проведення АТО;
- зростання конкуренції з боку постачальників послуг мобільного зв'язку та мобільного Інтернету, а також висока потреба у вкладанні інвестицій для розвитку телекомунікаційних послуг у сільській та гірській місцевості;
- низька ефективність використання мереж телекомунікацій загального користування України, відсутність Національного центру оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій України;
- нерівномірність надання споживачам послуг телекомунікації особливо у гірській та сільській місцевостях;
- недотримання операторських майнових прав та провайдерів телекомунікаційних послуг України на тимчасово окупованих територіях;
- здійснення систематичних та масових пошкоджень абонентських ліній, стаціонарних та лінійних споруд, що призначені для створення мереж телекомунікацій;
- зростання кількості випадків несанкціонованого втручання користувачів у функціонування мереж телекомунікацій, наприклад здійснення шахрайських дій чи абонентський рефайл.

Задля вирішення проблем розвитку ринку телекомунікацій Україні потрібно, опираючись на світовий досвід, запровадити інновації в даній сфері, залучати інвесторів у розвиток послуг телекомунікацій та покращувати якість надання цих послуг для своїх користувачів. Ринок телекомунікацій України потребує інвестицій у розвиток своєї галузі, оскільки капітальні інвестиції в розвиток телекомунікаційних послуг складають лише 0,3%. Пріоритетними напрямками розвитку не лише ринку телекомунікацій України, а й світу є надання послуг мобільного зв'язку та доступу до мережі Інтернет. Для ринку телекомунікацій у цілому світі характерними є процеси глобалізації та інтеграції, у той час, як Україна доволі часто не в силах налагодити роумінг у масштабах території країни.

Посилення глобалізаційних тенденцій на національному ринку ТКП зумовлює необхідність ідентифікації та оцінювання транснаціоналізаційних чинників з метою обґрунтування пропозицій щодо використання переваг від залучення України у глобальний телекомунікаційний ринок. Ефективне використання переваг від посилення транснаціоналізаційних процесів на ринку ТКП та успішна інтеграція України у глобалізований телекомунікаційний ринок багато в чому залежить від державної політики, спрямованої на узгодження економічних інтересів ТНК, держави та бізнесу. Для забезпечення сприятливих умов для входження на ринок нових національних учасників (з пріоритетністю для іноземного або вітчизняного капіталу) та з метою створення рівних умов для всіх операторів на ринку нагальним питанням є удосконалення законодавства та регуляторної політики у напрямі спрощення надання ліцензій, розподілення частот та забезпечення принципу технологічної нейтральності, а також обґрунтування необхідних пропорцій між лібералізацією та контролем для реалізації конкретного сценарію.

Список використаних джерел:

1. Бойко А. Б. Оцінка ринку телекомунікаційних послуг в Україні та основні його напрямки подальшого розвитку. *Економіка та інноваційний розвиток господарства*. 2016. № 6. С. 49–53.
2. Гайворонська Г. С., Ганницький І. В., Яцук П. П. Життєвий цикл телекомунікаційних технологій. *Проблеми інфокомунікацій. Наука і технології (PIC&T2017)* : І Міжнарод. науч.-практ. конф. Харків : ХНУРЕ. С. 29–31.
3. Дані державної служби статистики України по підприємствах зв'язку. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2018).
4. Думікян М. М. Вплив ТНК на розвиток ринку телекомунікаційних послуг України. *Бізнес інформ*. 2016. № 2. С. 31–35.
5. Технологічна модернізація в європейській економіці : монографія / О. С. Бурміч, О. Д. Лук'яненко, С. Е. Панченко, В. І. Чужиков; наук. ред. В. І. Чужиков. Київ : КНЕУ, 2013. 266 с.